

MÚLTUNK EMLÉKEI ROVAT

A RÉVKOMÁROMI BÁTORSÁGOSÍTÓ LEVELE

Tisztelt Olvasó! Kedves Biztosítós Kollégánk!

Egyetlen szakma sem lehet sikeres saját történetének ismerete, a múlt tapasztalatainak tudatformáló ereje nélkül. „Múltunk emlékei” című rovatunkkal a biztosításügy hazai történetének megismeréséhez szeretnénk hozzájárulni oly módon, hogy minden számban röviden bemutatunk egy-egy fontos vagy érdekes tárgyi emléket.

A rovat szerkesztésébe szeretnénk bevonni a Tisztelt Olvasót! Kérjük, ha olyan tárgy, könyv, dokumentum, fénykép van a birtokában, amelyet szívesen megosztana ezeken a lapokon, küldje el – akár eredeti, akár digitalizált formában – a szerkesztőségbe esetleg egy rövid, a tárgy történetéről, jelentőségéről szóló leírással együtt! A tárgyakat – amennyiben a beküldő igényt tart rá – természetesen visszaküldjük.

Horváth Gyula és Tamás Gábor

Mi mással is indíthatnánk el ezt a rovatot, ha nem a Császári és Királyi Szabadítékos Révkomáromi Biztosító Társasággal. A bemutatott bátorságosító levél – mert a biztosítást a nyelvújításig bátorságosításnak hívták, és a komáromiak is gyakran nevezték magukat Hajózást Bátorságosító Társaságnak – 1824-ből származik, eredetileg 1931-ben jelent meg egy biztosítástörténeti munkában. A társaságtól – ismereteink szerint – ezen kívül csupán az eredeti alapszabály és egy részvényjegyzési nyugta maradt meg.

Magyarország és egyben a Habsburg Birodalom első biztosítótársasága 1807. január 26-án tartotta alakuló közgyűlését Révkomáromban, mégpedig azzal a céllal, hogy „édes hazánk kereskedési állapotját eddig levő homályából már századok óta óhajtott virágjára hozhassa ... virágzásra pedig csak akkor emelkedhetik, ha annak folytatása bátorságba van helyeztetve”.

Az új társaság részvényeseinek többsége komáromi hajós és gabonakereskedő, de az alapítókhoz a későbbiek során olyan tekintélyes nemesek, mint Széchenyi István, Teleki Pál, Zichy Miklós vagy Andrássy György grófok is csatlakoztak.

Az ügy legfőbb előmozdítója Csepy Zsigmond, komáromi jogász volt, aki ekkor már egyfajta vezető szerepet töltött be a helyi kereskedők között.

A biztosító 200 ezer pengő forintos alaptőkéjét 500 forintonként, ingatlan birtokukra vagy hajójukra jegyzett kötelezvény formájában jegyezték le az alapítók. A társaság egy hónappal később meg is kezdte a működését. Dokumentumai – mint a bemutatott bátorságosító levél – mindvégig magyar nyelvűek voltak, ügyfélköre eleinte szinte kizárólag a komáromi kereskedőkből, nagyobbbrészt magukból a részvényesekből állt.

Az első bátorságosító levelet 1807. március 4-én Fejes András számára állították ki, aki 10 000 pengő forint értékű búzát szállított a társaság pénztárnokának, Fazekas Jánosnak ÁDÁM nevű tölgyfahajóján. Az első kárkifizetésre 5 hónappal később került sor Molnár András számára, miután a férfi sóval megrakott hajója Mohácsnál elsüllyedt. A hajót 17 ezer pengő Ft-ra biztosították, de a károsult 7 ezerrel is kiegyezett, ráadásul a kimentett áru értékének a feléről lemondott a Társaság javára.

A Tudományos Gyűjtemény még 1820-ban is úgy írt a Révkomáromiról, hogy annak párja az egész birodalomban nincsen. Ekkor már a hazai gabonakereskedelem minden fontosabb központjában működtek a cégnek megbízottjai.

A boldog békeidők az 1820-as évek közepén értek véget, amikor megjelent a konkurencia: a frissen alapított első trieszti társaság, az Azienda.

Az olaszok számos újdonságot hoztak a piacra: téli felár mellett egész évben biztosítottak, nem korlátozták a kockázatvállalás felső határát, és bevezették az önrészt. A döntő érvet persze az jelentette, hogy közel 50 százalékkal olcsóbbak voltak, mint a komáromiak, így azoknak rendre csökkenteniük kellett a tarifájukat. Komáromtól Bécsig egy tölgyfa hajó díjtétele 1807-ben még 2 forint 15 krajcár volt, míg 1840-ben már csupán 40 krajcár.

Az 1840-es évekre a díjverseny élet-halál harccá fokozódott. Két újabb trieszti társaság, a Generali és az Adriai lépett piacra, illetve a gabonakereskedelemben egyre nagyobb jelentőségre szert tevő Győr kereskedői is megalapították saját hajóbiztosítójukat.

A szabadságharc, az 1848-as nagy tűzvész, egy pusztító kolerajárvány és az 1849-es ostromzár azután végleg megpecsételték Komáromnak mint kereskedelmi központnak a sorsát. A város hanyatlását és a gabonakereskedők eltűnését a biztosítójuk sem élhette túl. 1854 decemberében – harminchét sikerekben és küzdelmekben gazdag év után – végleg bezárta kapuit első biztosítótársaságunk. Eltűnése legfeljebb a hazafias lelkeket rázta meg, hiszen a biztosítási üzlet zöme addigra már a nagy osztrák és trieszti társaságok kezében összpontosul.

A BÁTORSÁGOSÍTÓ LEVÉL KÉPE